

ΑΝΤΡΕ ΛΕΡΟΥΑ - ΓΚΟΥΡΑΝ

06

Τα μυστικά του ανθρώπου

Κυκλοφόρησε στα ελληνικά το δίτομο του μεγάλου Γάλλου αρχαιολόγου «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου»

Πού βαδίζει το ανθρώπινο είδος; Σ' αυτό το μέγα ερώτημα καταλήγει στο κλασικό πλέον βιβλίο του «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου» ο Αντρέ Λερούα - Γκουράν (1911-1986).

Ο μεγάλος Γάλλος προϊστορικός αρχαιολόγος και εθνολόγος, συνεχιστής της παράδοσης στην έρευνα των αρχαίων πολιτισμών χωρίς γραφή, έχει δώσει σπουδαία έργα, όπως το μνημειώδες «Evolution et techniques», στο οποίο πραγματεύεται το γενικό πλαίσιο ανάπτυξης των τεχνικών από την Παλαιολιθική εποχή έως τη Βιομηχανική. Οχι μικρότερης σημασίας, όμως, είναι και το παρόν, δίτομο «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου», που κυκλοφόρησε στα ελληνικά το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης, σε μετάφραση Αγγελου Ελεφάντη.

Ο Αντρέ Λερούα - Γκουράν ήταν από εκείνους τους επιστήμονες που αντιτάχτηκαν στη διαίρεση της Ανθρωπολογίας σε φυσική, κοινωνική, πολιτισμική, προτείνοντας μια επιστήμη ενιαία: την Ανθρωπολογία ως «σπουδή του ανθρώπου», όπως έλεγε ο Λεβί-Στρος.

Ο τελευταίος, μάλιστα, δήλωνε πως πίστευε ότι η ιδέα που ανέπτυξε ο Λερούα - Γκουράν σε όλο του το έργο (δηλαδή ότι η εξέλιξη των εργαλείων και της τεχνικής έχει απρόσωπο χαρακτήρα και ότι πέρασε μέσα από όλες τις διαφορετικές μορφές του

Την υλική συμπεριφορά του ανθρώπου μελετά ο Λερούα - Γκουράν στο «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου».

ανθρώπινου είδους) μοιάζει πολύ με την ιδέα που επεξεργάστηκε ο ίδιος όσον αφορά στους μύθους. Με την ίδια μέθοδο, ο Λερούα - Γκουράν μελετά την υλική συμπεριφορά του ανθρώπου στο «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου», σε δύο τόμους: «Τεχνική και γλώσσα» και «Η μνήμη και οι ρυθμοί».

Στον πρώτο τόμο, ο συγγραφέας αναζητά μια συνολική εικόνα της εξέλιξης του ανθρώπου, αρχίζοντας από το μυστήριο της καταγωγής του.

Στη συνέχεια συγκρίνει παλαιοντολογικά ευρήματα και νευροφυσιολογικές λειτουργίες, προκειμένου να καταγράψει τη μακρόχρονη διαδικασία μέσα από την οποία προκύπτει το

ανθρώπινο είδος. Περνά στη συγκριτική μελέτη της εξέλιξης του σώματος και του εγκεφάλου των αρχαίων ανθρωποειδών μέχρι τον έμφρονα άνθρωπο, διαμορφώνοντας μια «παλαιοντολογία του εργαλείου και του λόγου».

Πρόκειται για ένα συγκλονιστικό οδοιπορικό της ανθρωπότητας που φτάνει στις σύγχρονες οπτικοακουστικές τεχνικές.

Σύμφωνα με την ανάλυση του συγγραφέα, «με βάση τη γνώση του εδάφους και του περιβάλλοντος προσδιορίζονται η οικονομία στις κοινωνίες των κυνηγών καρποσυλλεκτών, οι συνθήκες εμφάνισης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, αλλά και οι τεχνικοοικονομικές

συνέπειες που οδηγούν στις τέχνες της φωτιάς (κεραμική, μεταλλουργία), στη διαμόρφωση των κοινωνικών τάξεων και στην ανάπτυξη του πολεοδομικού ιστού».

Στον τόμο «Η μνήμη και οι ρυθμοί», ο Λερούα - Γκουράν εξετάζει τα ζητήματα που σχετίζονται με τη μνήμη σε συνάρτηση με τη χειρονομία της τεχνικής.

Εδώ αναλύονται οι διαδοχικές αποδεσμεύσεις του ανθρώπου από τη ζωική φύση του, όπως αυτές που ανέδειξαν το χέρι και τη χειροπρακτική δραστηριότητα, τον εγκέφαλο, το εργαλείο, έως τη μηχανή και το αυτόματο, αλλά και εκείνες οι αποδεσμεύσεις που ανέδειξαν τη νόσηση, τη μνήμη, τα συστήματα απομνημόνευσης κ.λπ.

Οι διαδοχικές «απελευθερώσεις» (από την απελευθέρωση του χεριού έως την απελευθέρωση του εργαλείου, της μυϊκής δύναμης, της μνήμης) ήταν αυτές που έκριναν την τύχη του έμφρονος ανθρώπου, σύμφωνα με τον Γάλλο επιστήμονα.

Ο Λερούα - Γκουράν καταλήγει στο ερώτημα: Πού βαδίζει το ανθρώπινο είδος; Η απάντησή του είναι αισιόδοξη: «...το είδος είναι ακόμη πολύ δεμένο με τα θεμέλιά του και γιαυτό θα αναζητήσει αυθόρμητα την ισορροπία που το έκανε να γίνει ανθρώπινο». Α' τόμος: 373 σελίδες, 6.000 δρχ., Β' τόμος 323 σελίδες, 5.000 δρχ.

Δ. ΡΟΥΜΠΟΥΛΑ